

بررسی اقسام رزق از منظر قرآن و روایات

آقای حسن حکمیون

چکیده

اقسام رزق از اهمیت بالایی برخوردار است زیرا یکی از مهمترین دغدغه های فکری بشر است که در هر زمانی جهت تأمین مایحتاج خود دست به گریبان است. و این رزق از ابتدای آفرینش تا پایان عمر همواره همراه انسان بوده است هدف این تحقیق تلاشی است برای استفاده از آیات قرآن و روایات و پاسخ مناسب برای به دست آوردن اقسام رزق، و نتیجتاً از آنجا که رزق رابطه مستقیم با اعمال و کردار انسان ها دارد و افراد بشر می توانند با عمل و فرامین الهی آزموده های مناسبی در این راستا و گرایش به دین مبین اسلام و سیره انمه معصومین (علیهم السلام) داشته باشند تا رزق مناسب را به دست آورند. رزق هرکس آن مقداری است که برای معاش روزانه او از طرف خداوند تعیین و حواله شده است. خداوند رزق انسان ها را در لوح محفوظ نگاشته و به فراخور حال هرکس تقسیم بندی کرده که به دست او می رسد. در حدیث و روایات آمده است که مصلحت بعضی از بندگان خدا گسترش رزق است و اگر در تنگنا قرار گیرند فاسد می شوند و برعکس این گروه، مصلحت گروهی دیگر در تنگنا بودن است که اگر در توسعه رزق قرار گیرند، به فساد کشیده می شوند.

مهمترین انواع رزق عبارتند از:

- ۱- رزق مادی یا ظاهری: مانند پوشاک، مسکن، لباس، همسر، ماشین و لوازم زندگی که مورد احتیاج است و رزق معنوی باطنی مانند علوم و معارف نبوت که بیشتر فقها، علما، و حکما و سایر افراد با ایمان سرو کار دارند.
- ۲- رزق مطلوب و طالب: در روایات معصومین از جهتی رزق را به دو قسمت تقسیم کرده اند یکی آن که ترا می جوید و دیگری آن که تو آن را می جویی. رزق مطلوب با تلاش و کوشش آن را به دست می آوری مثل خوراک و پوشاک و غیره. و رزق طالب آن است که نیاز به تلاش و کوشش ندارد و بدون تلاش و کوشش هم بهره مند می شوید. مثل اکسیژن و عقل و هوش و آفتاب و غیره ... نیازی به تلاش تو نیست، آن تو را می جوید.

کلیدواژگان: رزق مادی ظاهری، رزق معنوی باطنی، رزق طالب و مطلوب، قبض و بسط رزق

Abstract

Sustenance is of great importance because it is one of the most important intellectual concerns of mankind that is being dealt with in order to meet their needs. And this **Abstract**

sustenance has always been with him from the beginning of the creation to the end of his life. The purpose of this research is an effort to use the Qur'anic verses and narrations, and to find an appropriate answer to get the types of sustenance, which, since sustenance has a direct relationship with the actions and deeds of humans and they can use the divine orders and resort to the religion of Islam and the infallible Imams (PBUT to obtain the right sustenance. Everyone's sustenance is the same amount that God has determined and ordained. God has kept the sustenance of human beings in the protected tablet and, in accordance with their conditions, it has been divided that it will be reached to them. It has been mentioned in the hadith and narrations that the expediency of some of the servants of Allah makes their sustenance to be abundant, and on the contrary if they are in hardship, they will corrupt.

The most important types of sustenance is:

1. Material or apparent sustenance: such as clothing, housing, spouse, car and needed commodities of life and spiritual esoteric sustenance such as knowledge and prophetic teachings... that most of the jurists, scholars, and intellectuals and other faithful servants deal with.
2. Demanded and demanding sustenance: In the traditions of the infallible Imams, sustenance is divided into two parts: one that is demanding you and the one that you seek. Demanded sustenance like food and clothing and so on, is acquired with effort.

And demanding sustenance is the one that you do not need to work hard, but it is acquired without any effort, like oxygen, wisdom, intelligence, sunlight, etc ... You do not need to try to get it. It finds you.

Key words: Apparent material sustenance, spiritual sustenance, demanded and demanding sustenance, expansion and restriction of sustenance.

الملخص

إنَّ من إحدى الضوالم الفكرية البشرية هو الرزق الذي يكون الإنسان بحاجة مائة إليه و يسعى في الحصول عليه في طيلة حياته. يستهدف هذا البحث دراسة أنواع الرزق بالاعتماد على الآيات القرآنية الكريمة والروايات الشريفة و يستنتج أنَّ الرزق وليد أعمال الإنسان وتصرفاته مؤكداً على أنَّ الإنسان يتكّن من الحصول على رزق مناسب بالالتزام بالأوامر الإلهية والتوكل إلى الدين المبين الإسلامي وسيرة الأئمة المعصومين عليهم السلام. ومن الملاحظ أنَّ الله سبحانه وتعالى قد قسم رزق الناس بينهم وكتبه في اللوح المحفوظ حيث يمكن أن نقول إن الرزق يأتي من الله تعالى. وجدير بالذكر أنَّه جاء في بعض الأحاديث والروايات أنَّ ضيق الرزق لبعض الخلق فساد له كما أنَّ ضيق الرزق لبعض آخر فساد له. ومن أهم أقسام الرزق ما يلي:

١. الرزق المادّي أو الظاهري: وذلك نحو الكساء والطعام والزوج أو الزوجة والمركب وأسباب العيش الأخرى، وأما الرزق المعنوي أو الباطني نحو العلوم والمعارف النبويّة وغيرها، ممّا يرتبط بها الفقراء والعلماء والحكماء والمؤمنون اهتماماً بالفاء.

٢. الرزق المطلوب والطالب: ففي روايات الأئمة ينقسم الرزق إلى قسمين: الأول ما يبحث عنه والثاني ما تبحث عنه. فالرزق المطلوب ما يكسبه الإنسان بالسعي والعمل، نحو الطعام والكساء، وأما الرزق الطالب فهو لا يتحقّق الحصول عليه بالسعي والطلب، وإنما يستمتع الإنسان به دون السعي، نحو الأكسيجين والعقل والذكاء ونور الشمس وأمثالها.

الكلمات المفتاحية: الرزق المادّي الظاهري، الرزق المعنوي الباطني، الرزق الطالب، الرزق المطلوب، رقة الرزق،

ضيق الرزق